

Quintus phisicorum

¶ non San. Tho. in. 2. dif. 12. ar. 5. ad. 3. dicit q̄ p̄ma rerum creatio tempore mensurabatur: quia fieri ipsius temporis non p̄t mensurari instanti: quia tēpus sit quando est successiue. San. Tho. in. 2. dif. 1. q. 1. ar. 6. 4. vbi etiam dicit q̄ tempus non mensuratur tempore nisi sicut aliquando vna linea per aliam. San. Tho. de potētia. q. 3. ar. 17. 12. et opu. 9. ar. 10. 2. loquendo de doctrina petri de tarantasia dicit q̄ rerum creatio non mensurabatur instanti temporis continui. Alī dicit q̄ angeli creatio mēsuratur instanti temporis discreti capre. in. 2. dicit enim San. Tho. omnem creationem esse in instanti: ergo nō est in tempore. Item creatio non est motus nec habet prius et posterius: ergo non mēsuratur tempore. S. Tho. 3. genti. li. 2. c. 19. dicit q̄ basilius tenet omnia esse creata in instanti quod est principium temporis. Sed contra. 1. parte. q. 46. ar. 3. ad. 1. dicitur q̄ res non dicuntur in principio temporis esse create quasi principium temporis sit mensura creationis: sed q̄ simul cum tempore celum et terra creata sunt. Ad aliud dicitur q̄ vna operatio momentanea angeli mēsuratur aliquo indivisibili vel instanti tēporis discreti quod potest coexistere magne parti temporis nostri secundū San. Tho. opus. 36. c. 1. r. 4. Sed queritur an successio operationū in voluntate angeli et in intellectu mensuretur eo tempore et eodem instanti potest dici q̄ non et sic in eodem erunt plura tempora discreta secundum successionem diuersarum operationum alterius generis.

¶ Ad nonum videtur fm cap. et multos q̄ eum sit esse angeli: quia San. Tho. dicit. 1. par. q. 10. ar. 6. q̄ esse omnium euiternorum mensuratur esse primi euiterni: ergo esse primi euiterni est eum: sed negat consequentia: quia omnes motus mensurantur per primum motum quod tamen non est tempus. San. Tho. opus. 36. c. 1. dicit q̄ indivisibilia que mensurant ea que sunt in angelis non pertinet ad genus q̄ritatis p̄t ergo dici q̄ ipsum nunc est in predicamento quādo et similiter eum saltem reductiue. Et in hoc predicamento etiā potest poni tempus repertum in angelis quod nec est dies nec est hora vnde quidam dicunt q̄ tempus discretum est oratio.

¶ Ad decimum dicitur q̄ ibi non est causalitas realis: sed secundum modum intelligendi tempus autē dicitur esse ab euo non effectiue sed exemplariter secundum q̄ perfectiora sunt exemplaria inferiorum. San. Tho. in. 2. d. 2. q. 1. ar. 2. 2. Sed adhuc contra predicta instatur. San. Tho. in. 2. d. 2. in expositione textus. dicit q̄ esse angeli mēsuratur seculo: ergo non mensuratur euo. Item ibidem. q. 1. ar. 1. 4. dicit q̄ visio rerum in verbo mensuratur euo: et idem habetur quo. 10. ar. 4. et tamen in. 4. sen. d. 49. q. 1. ar. 2. q. 3. dicit q̄ non potest mensurari euo: quia excedit naturalem potentiam. Item habetur opus. 36. c. 4. vbi dicit q̄ euo nulla actio mensuratur. Et ideo quidam dicunt q̄ actio naturalis angeli non mensuratur euo: quia potest interrumpi q̄tuz ad exercitiū. Sed de hoc nihil pro nunc determino dicendum q̄ aliquādo eum capitur generaliter pro eternitate participata aliquando vero specialiter pro mensura esse naturalis angeli et tunc realiter distinguunt ab alia eternitate participata.

¶ Explicit quartus phisicorum.

¶ Sequitur quintus phisicorum. Transmutat est.

¶ Circa hunc textum queruntur quinque. Primo an ad substantiam et relationem sit per se motus. Secundo an tantum ad tria predicamenta est per se motus. Tertio an distincta specie possint continuari. Quarto an ad unitatem motus requiratur unitas mobilis et unitas termini ad quem. Quinto an motus contrariatur motui.

¶ D primum sic proceditur. Videtur q̄ ad substantiam et relationem sit per se motus: quia. 3. phi. dicitur esse generationem esse motum cum sit actus generabilis in q̄tum generabile. Itē quando sores fuit albus tunc per de albatōne sores acquirit sibi similitudinē: q̄ ad relationem est per se motus. Sed contra est phis.

¶ Respondeo dicendum q̄ hic consequenter phi. incipit diuidere motū in suas partes subiectiuas post q̄ determinauit de ipso in cōi. Ad diuidendum autē motum in suas species. sciendum q̄ tripliciter cōtinuit aliquid moueri primo per accidens et sic musicus ambulat vel sanatur. 2. per alterum et gratia partis: et sic corpus sanatur quia oculus sanatur. 3. per se primo et sic alterabile alteratur. et eodem modo dicendum est q̄ tripliciter aliquid mouet. Exemplum triplex vt musicus edificat hō percutit et medicus sanat. Motus per accidens vel mutatio per accidens non est diuidenda in suas partes subiectiuas: quia quod est per accidens in infinitum variari potest: motus autē per se debet diuidi in suas species: quia non est in oībus indifferenter: sed inter contraria quo ad motum successiuum vel inter contradictoria q̄tum ad generationem et corruptionem. Sed nonne motus est in qualitatibus medijs dicendum q̄ medium comparatū ad vnū extremū cōtrariatur alteri propter conuenientia quā habet cū illo extremo.

¶ Notandum preterea q̄ ad motus quinque requiruntur scz mouens mobile tempus et terminus a quo et terminus ad quem. Illud autē q̄ mouetur distinguitur a termino ad quem vt quando lignum mutatur de frigido in calidum tunc motus calefactionis est in ligno tanq̄ in subiecto et non in aliquo termino: quia motus siue mutatio non est in specie hoc ē in forma scdm quā sit motus: sed est in subiecto q̄ mouetur forma enim non proprie existit nec sibi cōuenit esse nisi tanq̄ quo ergo forma non mouetur. San. Tho. de veri. q. 1. ar. 6. dicit dupliciter aliquid mutatur: scilicet subiectiue aliomō: quia est illud quo fit mutatio et sic albedo mutatur.

¶ Notandum preterea ad cognoscendum species motus q̄ omnis mutatio fit ex quō in quōdā et inter duos terminos et hoc quadrupliciter: primo de subiecto in subiectum id est de termino affirmato ad terminum affirmatum: secundo de subiecto in non subiectum: tertio de non subiecto in subiectum: quarto de non subiecto in non subiectum. Et si queratur an materia dicatur subiectum. Dicendum q̄ nō: quia sicut dicit San. Tho. lec. 2. per subiectum hic intelligitur aliquid ens actu modo materia prima est ens in potentia tantum ideo generatio non fit de subiecto in subiectum. Sed notandum q̄ duplex est generatio quēdā est simplex q̄ aliquid simplr ḡnatur: vt q̄ sores fit. Alia est scdm quid vt q̄ sores fit albus.